

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL II.

„Gazeta” ieșe în fiecare zi
Abonamente pentru Anu-1888:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d. d. colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Unu esemplar 5 cr. v. a. s. e. u.
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 238.

Brașov, Sâmbătă 29 Octombrie (10 Noembrie)

1888.

Brașov, 28 Octombrie v.

Se vede acuma din atitudinea Germanilor austriaci, că schimbările din urmă în cabinetul Taaffe au un caracter foarte serios.

Centraliștii germani s'au sfătuit între sine, cum s'ar putea mai bine îngrădi în contra pericolului sistemului federalist, și au ajuns la deciziunea să strângă erăși rëndurile fracțiunilor germane opoziționale din parlament.

Încă în anul 1881 s'au fost constituite fracțiunile Germanilor centraliști într'un singur club, numit clubul „stângei unite”. La 1885 însă s'a divizat această partidă în „clubul german” și „clubul germano-austriac”.

Aceste două cluburi s'au întrunit acum din nou la inițiativa deputatului Dr. Plener, însă nu sub numirea cea veche „stanga unită”, ci sub numirea de „stanga germană unită”, formându o singură partidă, care numără de prezent 112 membri ai parlamentului.

În această legătură n'a intrat fracțiunea „germană-națională”, care formeză așa dicându stanga extremă, d'ar intrat în „stanga germană-unită” toți deputații germani din Boemia, afară de patru.

Semnificativ este că noua fuziune s'a făcut pe basă națională germană, din care causă s'a și adăus la numirea partidei cuvântul „german”. Se vede de aici, că „germanii-austriaci” au renunțat pentru buna pace la accentuarea caracterului austriac în numirea partidei. Prin această centraliștii s'au apropiat o'unu pas de „Germanii naționali” și, deși evită încă cuvântul „național”, totuși trebuie să mărturisescă că unirea lor s'a făcut „pe basă națională”.

Noua „stangă germană unită” și-a pus ca țintă: „păstrarea unității statului, apărarea germanis-

mului și a poziției îndreptățite a Germanilor în Austria, precum și conservarea și dezvoltarea principiilor liberale ale constituției.”

Cu alte cuvinte—precum mărturisă Dr. Plener — Germanii întruniți în noua partidă voiesc o „Austriă unitară liberă sub conducerea germană”.

Precum Ungurii dela noi identifică interesele lor naționale cu interesele de existență ale statului, tocmai așa fac și centraliștii germani. Și aceștia vorbesc de o „idee de stat”, care nu poate cuprinde decât o Austriă germană, precum „ideea de stat” a centraliștilor unguri nu poate cuprinde decât o Ungarie maghiară.

Sub „unitatea statului” înțeleg și Germanii centraliști din Austria o unitate națională sub scutul supremației germane, numai că se sfiesc de a-o spune pe față, că ținta lor este germanizarea, cum spun Maghiarii despre maghiarizare.

Sunt înrudite spiritele dualiste-centraliste de dincóce și de dincolo de Laita, și se unesc în aspirațiunile lor. D'ar se unesc și în temerea de noua „idee de stat boemă”, care se ridică ca o fantomă ce începe a căpeta conturi totu mai viue séu, cum dize unul din deputații germani, este o idee ce a devenit în Austria „destoinică de a governa”.

„O asemenea programă ca a noastră — exclamă una din foile principale ale centraliștilor germani — are mai mare îndreptățire și mai mult cuprins, decât ar crede unul séu altu, când vedem, că așa numiții conservatori stabilesc ca un postulat al lor încoronarea împăratului ca rege al Boemiei și când séde un ministru în consiliul corónei, care a mărturisit în public, că dreptul de stat cehic trebuie să formeze o nouă legă-

tură între regatul Boemiei și între celelalte țări ale monarhiei.”

Aceste sunt însă mai multu numai vorbe și pretexte. În realitate lupta în contra nisuițelor federalistice este lupta germanismului în contra slavismului, este lupta supremațiilor în contra egalei îndreptățiri a țărilor și a popórelor austriace.

Centraliștii germani speréză că în această luptă vor dobândi ei victoria. Cine poate însă opri pe popórele negermane de a spera același lucru în favórea lor?

Correspondența „Gaz. Trans.”

Viena, 2 Noembrie 1888.

Înainte cu vre-o 2 luni s'a ciocnit în portul din Constantinopol vaporul engles „Red Jacket” de vaporul german „Reinbek”. „Red Jacket” primi o lovitură atât de puternică încât se ruină, ér cerealele ce le conținea fură date stricăciunii. „Reinbek” încă trebui să se retragă în Dock, avându a îndura nisce reparaturi. Englesul presentă consulatului german din locu o acuză, care fu luată, spre a se rezolv, de reprezentantul consulatului de atunci d-nul de Hartmann. Acusatorul concesse reintórcerea vaporului „Reinbek” la Hamburg și acesta după ce a încărcat mărfuri considerabile a și pornit înapoi. Când însă voi sé trecă prin pasul de Gibraltar, a fost arestat de autoritățile englese, oprindu-l astfel de a merge mai departe. După primirea telegramei ce a trimis o căpitanul vaporului la Constantinopol, consulatul german a făcut pași necesari contra procedurii necorecte a Englesilor și a cerut liberarea vaporului. Rezolvarea cestiunii încă e departe. Vaporul e proprietatea lui Reeder Glaefke u. Henning din Hamburg.

Sosirea în Constantinopol a consilierului intim de comerț Schwabach, partăș al cassei S. Bleichróder din Berlin, ține încordate cercurile oficíose deórece se scie, că susu amintitul domn

nu face astfel de călătorii numai de plăcere și mai ales într'un astfel de anotimp. Direcțiunea băncii otomane, cu care firma din Berlin stă în legătură, mărturisesc însă, că este surprinsă de sosirea cunoscutului bărbat de finanțe. Această împrejurare dá cu deosebire nutrimentu faimei, că se tracteză despre întemeierea unei bănci mari sub conducerea casei S. Bleichróder, la care se vor alia încă și alte puteri bănesci, între acestea și „Deutsche Bank”.

Totă atât de enigmatică e călătoria plenipotențiatului baronului de Hirsch, a d-nului Kühlmann la Berlin. Deși d-l Kühlmann a mărturisit, că călătoria sa are scopuri personale, cu toate acestea circulă o mulțime de faime dubioase. Ap.

SCRILE PILEI.

Guvernatorul Austriei de josu a adresat tuturor autorităților politice următoarea înștiințare, ce s'a înmănat și primarului din Viena: Semioficiosul „Wiener Abendpost” dela 30 Octombrie c. n. a publicat în fruntea foii un articol, în care se reamintesc din nou comunicatul dela 1 Decembrie a. t., că amésurat intențiunilor prenalte cu ocaziunea jubileului de 40 ani de domnie a Imperatorului nu se va face nici o serbare pompóasă și nici nu se vor primi felicitări. La voința expresă a Majestății Sale nu se va celebra nici un oficiu bisericesc oficial, și nici o altă serbare festivă împreună cu cheltueli nu se va face; de asemenea nu se vor primi nici felicitări oficiale și nici o deputațiune, precum și nici o adresă omagială și de felicitare ori telegrame în această privință.

Eforia școlórilor române centrale din locu s'a constituit prin alegere astfel: D-l Ionu Strévoiu președinte, Părintele Vasilie Voinea vice-președinte, d-lu Neculae Ciurcu cassieru, d-lu Ionu Sănuță secretar, d-lu Teodoru Nicolau economu.

Nr. 2 alu diarului „Schwarzgelb”, ce apare în Viena, a fost confiscat din

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Un mort între vii.

(Novelă englesescă.)

I.

Nu departe de înaltul Ingleborough se află romanticul sat Manfries, situat între munții Peak.

Casele lui sunt curate și incunjurate cu garduri vii, ér locuitorii sunt pacnici economi. Zidirea cea mai înaltă este un castel edificat în stil gotic, proprietatea unui tineru și bogat lord.

Numele lui e: Oliver Warsfield.

Dumneđu scie de ce acestu tineru lord trăsese cu totul retras de lume.

Mulți l'au auđit vorbindu, că elu în lungile sale călătorii, prin țările ce le-a cutrierat, și-a petrecut mai bine pe unde nu putea vorbi cu ómenii. Elu pururea amintea cu óre care ironii despre fermecătoarele dame ale sezonului din Londra, numindu-le: marionettele (păpușile) deșertăciunii; ér despre vieța din lumea mare dizea, că numai acela își

poate petrece în ea, care pórtă în pieptu séu o inimă deșertă, pustie.

Tinerul lord fórte adeseori primia invitări din partea avuteilor sale rudenii din Londra, ca sé ia și elu parte la plăcerile și petrecerile de-acolo, d'ar totdeauna răspundea:

„Eu mă simțesc mai bine în singurătatea din Manfries; am un pianu fórte bun, pe care tocmai acum învăț câteva cântece de răboiu; m'am cumpărat și nisce roibi fórte iuți și buni, cu cari facu d'nilnice preumblări calare printre poeticii munți; facu desemnurile regiunii cu multă pasiune și pe lângă acestea mă desfățez așa de frumos și de bine în parculu meu încărcat cu toate frumșele naturei. Da, pașiștele lui sunt séménate cu felu și felu de flori, lacurile lui sunt presărate cu lebede, ér desisururile lui cu căprioare și cerbi sélbatici. Timpulu prisositu ilu folosesc spre cetti. Cu unu cuvânt: iertați-mé, d'ar eu sunt prea fericit, decât sé mai dorescu lumea mare.”

Multu își sdrobeau capulu fermecătoarele fecióre ale Londrei de ce tinerul

lordu trăsese retrasu din cercurile lor elu, care posede o avere imensă, o frumșetă rară și-o cultură estinsa.

Oliver însă nu suferia de misantropie, nu. Avea numai o inimă prea simțitoare și fiind-că câteva fete sburdalnice și-au risu odată, de doué-ori de vorbele lui, a întorsu spatele lumii și a început sé și facu idei slabe despre ea și réutatea ei. Și mai avea Oliver încă unu necaz. Adeseori prea i-se părea, că sufletulu lui este așa de singuratecu, inima lui așa de gólă. Unu sférșitu neașteptat însă s'a făcutu tuturor acestor lucruri, precum vom vedé.

Tinerul lordu era călărețu pasionat. În fiăcare di făcea preumblări calare printre romanticii munți ce'nconjura castelul. Une-ori, când nóptea era frumósă și luna strălucea pe bolta cerului, abia cătră d'orii d'ilei se réintorcea la castel și și făcea însemnări în diarul séu de di, însemnări întrefésute cu tablouri poetice scrise sub influința unei stări sufletesci agitate.

Sir Oliver în decursulu preumblărilor de obicei era cufundat în cugete

adânci, uitându și de stelele cerului, de alele umbróse și bogate ale pădurei și, gândindu-se la sine, de cele mai multe ori dizea suspinându: „Trebuie sé credu, că sórtea m'a blăstemat prin aceea, că m'a luat cel mai mare doru pământesc: amorul.”

Intr'o bună dimineță însă, în castelul din Manfries se produse unu sgotmotu general. Sir Oliver de 24 de óre s'a depărtat de castel, și-a petrecut afară totă nóptea cea furtunosă. Ingrijitorii și slujitorii castelului plecară sé ltu caute în drépta și în stânga, căci așa le porunci în neliniștea sa dna Tarket, doica de odinórá a lordului, care totă d'ina a statu în turnulu castelului cu ochii plini de lacrimi, cântându în toate părțile, că óre nu cumva va vedé pe iubitul Oliver venind?

Spre bucuria ei, lordulu sosi după améđu. D'ar cum? Abia ilu putea cunoșce. Calulu era plin de tină, ca și stăpánulu, pe față căruia puteai surprinde óre care temere și neliniște. Buclele lui cădeau în disordine pe frunte și întreaga ținută era așa de straniu, încatu mis-

causa unei corespondențe din Praga, în care se arăta, că persoane, care mai înainte au fost condamnate pentru înaltă trădare, mai târziu au funcționat ca miniștri. În corespondență se comunica și un raport al procuraturii din Praga din anul 1877, după care în contra lui Rieger avea să se pornescă urmărirea penală pentru o adresă către Aksakoff.

Afacerea comasației în Feldióra e aproape de a fi rezolvată, precum e informat „Sieb. deutsch. Tgblt.“ Contrarii comasației făcuseră recursul la Tabla prin d-lu avocatul I. Lenger în contra sentinței tribunalului din Brașov de a se face comasarea în Feldióra. Tabla însă a aprobat sentința primei instanțe și acum prietini comasației din Feldióra se pregătesc să se alegă un inginer pentru comasare. Ce privește recursul contrariilor comasației în Codlea și Brașov, acesta a avut în tratăta urmare, că Tabla a anulat din cauze formale sentința primei instanțe cerându-se fie completată.

Tinerimea pedagogică teologică dela seminarul diecesan gr.-or. român din Arad s'a constituit în „Societate de lectură“ și ăstă timp sub conducerea R-dissimului domn director seminarial Augustin Hamsea în modul următor: vice-prezident Iuliu Iorgoviciu cl. a. III; cassar Mihaiu Păcățianu cl. a. III; secretar Giorgiu C. Telescu cl. a. II; notar Teodor Pinteru cl. a. II; vice-notar Ilie Bursășiu ped. a. III; bibliotecar Simeon Cornea cl. a. I, vice-bibliotecar Ioan Galu ped. a. III; controlor Simeon Andrișoiu; în comisiunea literară: Mihaiu Păcățianu, Virgil Ursu Negru cl. a. III, Alexandru Popoviciu, Ioan Roșca cl. a. II, Aureliu Jivulescu, Teodor Popu cl. a. I, Petru Mihailoviciu și Simeon Chirilă ped. a. III, în comisia revisorie: Emanuil Popu cl. a. II, Constantin Puticiu cl. a. I, I. Jianu ped. a. III.

Tifusul, care se ivise mai întâi în Curuien, începe acum a se lăți în mod epidemic. Bôla bântue mai cu seamă populațiunea mai săracă.

Aug. Maygraber primise dela guvern concesiune, să construească podul căii ferate în legătură cu podul Margaretei. Dér fiindcă întreprinzătorul nu a format societate pe acții, după cum s'a fost obligat, ministrul i-a retras concesiunea. După acestea Maygraber a intentat procesul erariului cerându-i o despăgubire de 2 milioane fl. Tribunalul din Budapesta a condamnat pe erar la plata unei despăgubiri de 500.000 fl. În contra acestei sentințe a apelat reprezentantul erariului și pro-

cesul se află acum la tabla reg. din Budapesta, unde se va pertracta încă în decursul acestei săptămâni.

Camera advocatuală din Murășu-Oșorheiu face cunoscută, că avocatul Mihaiu Pálffy s'a șters din lista camerei, după ce Curia r. i-a luat dreptul de a fi avocat. Cu manipularea actelor aflătoare în cancelaria lui e însărcinat Ioan Nagy Debreczeni, avocat în Murășu-Oșorheiu.

Sub titlul „Modestă taxată“ scrie „Telegraful Român“: „Cetim în „Gaz. Trans“: La seminarul teologic gr.-cat. din Gherla a fost numit profesor de igienă și pentru anul acesta Arménul Dr. Banyai Kristof, care neștiind românește propune în limba maghiară. Putere-ar Preasfinția Sa d-lu episcop Szabo să ne spună, de unde atâta dragoste pentru străini și nu pentru un Român, ca d-lu Dr. Negruț? Nu ține Preasfinția Sa seamă, că este episcop român și nu armén, nici maghiar? Ce ar dice însă „Gaz. Trans.“ când așa ceva ar fi posibil să se întâmple în Sibiu? Întrăbă „Telegraful“.

Ce întrebare naivă! Totu așa ar dice. **Casa de depuneri din Bacî-kula** (com. Bacibodrog) a dat faliment, fiindcă directorul și secretarul au defraudat 78000 fl. Acesta s'a întâmplat astfel, că directorul și secretarul au pus în circulațiune cambii în sumă de 78.000 fl. folosind pentru densii banii incasați.

Maiestatea Sa monarhul a dat esequatura noului consul general român din Budapesta Alexandru I. Ghica. Ministrul unguresc de comerț invită din incidentul acesta jurisdicțiunea printr'o circulară, ca să sprijinească după putință pe noul consul general român în activitatea sa.

„Wiener Tagblatt“ e informat din Cracovia, că acolo a fost arestat un oficer superior rus ca spion.

O femeie, care a murit de curând în Budapesta, anume Ecaterina Lenger, a testat universității de acolo 10.000 fl. pentru premiarea operelor juridice și medicale, și 3000 fl. seminarului central catolic pentru acoperirea cheltuelilor de noviciat a doi preoți absolvenți ai seminarului.

Bogătanii noștri să ia exemplu, se'nțelege pentru ajutorarea institutelor noastre românești.

Mare senzațiune a făcut în Triest arestarea a trei membri din colonia grecescă de acolo, anume a comercianților Gyftaki, Policronopulo și Damas, cari până

aci erau în mare vază. Toți trei sunt acușati, că au emis bancnote falsificate, grecesci și italienesci.

Amă primită un nou diar zilnic intitulat „Gazeta“, care a apărut în Bucuresci. Diarul e liberal.

Libertatea presei în Ungaria.

O instituțiune judecătorească dér, la care judecătorii politici au să judece asupra unor acușati politici, cari sunt adversarii lor politici, nu numai pentru anumite ilegalități, ci și pentru deosebirea de păreri, ce există între ei, nu numai după dreptate, ci și după propriul lor interes politic de partidă, — această este garanția constituțională a celei libertăți de presă, de care se bucură adî în Ungaria presa, ce stă în opozițiune cu direcțiunea dominantă politică.

Stând astfel lucrurile, omul în adevăr nu se poate mira asupra verdictului acestei curți cu jurați; tocmai de aceea ar fi și o nedreptate de a căuta vina în omeni și nu în instituțiune. Nu mai puțin clar este însă, că această instituțiune, cu toate monstruositățile politice, este aievea o necesitate politică, pe cât timp cercurile influente țin la idea de stat oficială, — ori cât de greșită ar fi ea, — și pe cât timp vor exista diferențele naționale provocate prin această idee de stat, o necesitate politică dela care omul nu se poate subtrage. Căci ar fi un *non sens* politic de a voi de o parte să realizezi o idee de stat, care stă în contradicțiune diametrală cu interesele de viață naționale ale majorității populației, și de altă parte de a institui curți cu jurați și în centrele acestor elemente opoziționale spre a putea năbuși opozițiunea presei naționale, ce isvorăce din simțul național de conservare, prin nisce jurați, cari sunt soții de principii politici ai lor. Dér nu se unesc cu simțul de drept de a institui adversarii politici ca judecători în procese de presă politice, atunci de altă parte ar fi o simplă nebunie politică de a pune ca judecători soți de principii politici spre a face să se condamnă printr'ensii eventuale adevărate escese ale presei naționale. Vedem, că o instituțiune judecătorească, care ar corăspunde în amândou direcțiunile, nu este posibilă și încă din simpla cauză, pentru că, pe cât timp se țin de o idee de stat bolnăvicioasă, sunt și siliți de a renunța la instituțiuni sănătoase de drept și de stat.

Toate acestea esplică însă numai și nu schimbă nimic din faptul amintit în introducere, că principul de a fi judecători în propria cauză, formeză și principul fundamental pe care se bazează această întregă instituțiune a curților cu jurați.

Dér vomă ave în vedere mai de parte, că procuraturile se află față cu ministerul într'un raport de dependență; dér vomă sci din experiență, cât de prevenitoare se arată curțile cu jurați în asemenea procese de presă naționale față cu procurorii, și dér în fine nu vomă trece cu vederea nici importantul fapt, că parlamentul, care de

altmintrelea este agitat de atâtea lupte de partidă infocate în toate cestiunile de diferențe naționale, se ridică în tot'deuna pentru fi-care act al guvernului, ca un singur om, într'o unanimitate în adevăr înălțătoare: atunci în adevăr nu ne trebuie multă agerime logică de a vedea, că aici principul libertății presei este precupțit nu de dreptul obiectiv, ci de puterea cu totul discreționară a guvernului.

În realitate stabilirea măsurii, până unde presa națională opozițională are să fie părtașă și de foloșele practice ale libertății politice ale liberei opinări garantată în principiu, depinde numai și numai de subiectiva chipzuire a guvernului.

Dér nu aș face destul adevărului, dér nu aș adauge îndată, că cabinetul Tisza până în timpul din urmă a făcut o întrebunțare binisort moderată de această putere discreționară a sa, așa că prin acesta — ceea ce abia trebuie să observ — n'a exercitat dora vre-o considerare nejustificată, ci numai cât nu s'a făcut vinovat de o rigore nejustificată. Fapt este însă și aceea, că guvernul și-a schimbat această atitudine față cu presa noastră națională în timpul cel mai nou. Dér guvernul a tolerat mai înainte libertatea legală a acestei presei, se pare acum, că ar ave intențiunea să părăsească acest principiu de toleranță și în locul lui să inaugureze o eră de intoleranță.

O seriă destul de însemnată de procese de presă a fost pusă în scenă. Abstragându dela procesul d-lui general Doda, care numai în mod impropriu s'a numit proces de presă, și care i s'a făcut din cauza unui apel scris, ce l'a adresat generalul alegătorilor săi în calitate sa de deputat, așader sub scutul imunității legale, n'a rămas mai nici una din foile române ce apar în Ungaria fără proces, neluând afară foia „Rom. Rewue“ redigată în limba germană, ba la câte una s'a reflectat și mai de multe ori. În totu timpul guvernării de mai înainte a acestui cabinet n'amă pomenit pute atâtea procese de presă pentru pretinse ațărări naționale, ca în timpul acesta din urmă, relativ scurt. Cumcă curțile cu jurați au pronunțat aproape fără de excepțiune „patriotismul“ lor vinovat, se înțelege de sine; cel mult trebuie accentuată acea rigore draconică în măsurarea pedepsei, care s'a vădit în aceste procese de presă în general într'un mod așa de semnificativ.

Dér acestu — amă pute dice — asalt în contra presei noastre naționale eschide mai dinainte părerea, ca și când amă ave de a face aici numai cu o aparițiune întâmplătoare, atunci ne întăresce în acesta un „on dit“, după care procurorii au primit din cauza „prea lăngedei lor oficiari“ o mică împintinare și după care anumite procese de presă s'fi fost înscenate numai „la ordin“ mai înalt direct. Nu știu cât adevăr zace într'asta, atata este însă sigur, că aceste șopte nu stan în contradicțiune cu faptele ce sunt în public cunoscute, din contra sunt de natură de a le eschide în mod plantibil. Aici avem de a face dér cu o schimbare de front tactică precupțită a cabinetului Tisza față cu presa noastră națională.

(Va urma.)

tress Tarket, cuprinsă de curiozitate, îl luă la întrebări.

Buna femeie însă nu fu învrednicită de nici un răspuns, căci Oliver nu-i lua în socoteală întrebările.

„Pentru Dumneșu“, întrebă din nou femeia, „ce s'a întâmplat cu d-ta mylord? Pe-o astfel de vreme tare a rămâne afară! Totă noptea n'am putut dormi de grija d-tale și am avut visuri grozave.

„Ah, iubită Tarket“, răspuse cavalerul, „până acum n'am știut, că și fără de a dormi poți omul visa rău!“

Oliver însă abia aștepta să fiă lăsat singur, pentru ca să potă cugeta asupra întâmplărilor la earl elu a fost eroul timp de 24 ore. Cât s'a schimbat în acestu periodu scurt! Ce idei, ce visuri și ce dorințe nouă se nascură de odată în inima lui!

Eră cătră apus de soare cerul era învălțat cu nori negri și departe peste culmile munților s'auzia furtuna mugind ca un taur deslănțuit, în vreme ce Oliver eși să călărească. Elu nu și sdro-

bia capul cu amenințările ei și-lu cuprinsă ărași cugete adenc.

Intr'aceea duruitul, ce creșea puternic, fulgerile dese și încrușate și câțiva picuri grei de ploă ilu deșteptară din gânduri. Se uită împrejur și văd cum orisonul se îmbracă într'o cetă întunecată și abia din când în când, la plesnetul fulgerilor, mai vedea culmile uriașe de munți și calea îngustă ce șerpuia de-alungul luncilor.

Lordul, surprins în mod neplăcut, își îndreptă robulu înderăt și nici pe departe nu scia cât s'a depărtat elu de Manries.

Calul pășia încet, străbătându întunerecul, și după o oră Oliver veni la convingerea, că a răătăcit.

De odată ilu apucă grónica tempestă. De pe munți și deluri curgeau șiroie de apă producându un sgomotu asurzitor, ér norii se înverteau în văd-uchă ca nisce bălauri, isbindu-se de vărfurile munților și întunecându orisonul.

„Nu merge mai departe“, șopti un

fidel slujbaș alu său, „stai, nu ispiți pe Dumneșu!“

Atunci cădă un trăsnet și ploă încep să-i inee ca valurile.

„Nu sili spre casă, ci retrage-te după vre-o stâncă“, îi dise din nou același slujbaș.

Tinărul lordu, la lumina fulgerilor, nu peste mult se adăposti în văgăuna unei stânci și legându și calul de o tufă, încep să răsuflă mai ușor, întinsu pe o pașiște neudată de ploă. Se lăsă cu totul în mâinile sorții și și căuta desfătare în grozăvenia furtunei, de vreme ce soțul său dispăr.

După ce mai târziu încetă tempestă, fulgerile a se rări și duruiturile a se perde prin infundăturile munților, ostenitul călărețu adormi cufundat în visuri.

(Va urma.)

Poesii populare.

Culesse de Iuliu Moldovană.

Frunză verde iasomie,
Codrule bine și-i ție,
De cu tómnă bėtrănesc,

Primăvera 'ntineresc,
Dér eu dér 'nbėtrănesc
Mai multă nu întineresc.

Fire-ai lume n'ai mai fi,
Dér eu nu pot trăi.
Să te vedă lume ardend
N'aș mai merge să te stingă,
Ci aș merge să te aprind
De trei părți cu lemne veđ
De-o lature cu uscate
Că ai fost fără dreptate.

Tragă în rău ca altu 'n bine,
Ca celu ce n'are pe nime.
Căți-să rotă p'angă mine
Nici unul nu'mi vrea vr'unu bine,
Căți-să impregiurulu meu,
Toți imi voesc mie rău.

Cui îi pare rău și rău,
Mergă-i sângele păreu,
Nu'lă oprăcă Dumneșu
Până nu l'oiu opri eu
Cu unu fir de măgheranu
Să nu mai stee șohanu,
Cu unu fir de bosuicoc
Să nu mai stee în locu.

Pelinu-i rădăcinosu,
Streinu-i totu măniosu,

Intâmplări diferite.

Spânzurați. În Papolțu s'a spânzurați un bătrân de 80 de ani, ér în Sângeorgiul de Mureșu un bătrân de 75 de ani.

Focul. În Sighișoara au ars la 3 Noemvre n. patru șoprone și grajduri. — În Hambaciu au suferit din cauza focului trei locuitori sași o pagubă de 976 fl. Au fost asigurați la „Transilvania“ din Sibiu. În 4 l. c. isbucni în mânăstirea franciscană din Eperieșu foc, care încinse îndată și biserica de lângă ea. Turnurile bisericilor s'éménau cu nisce colone de foc. Interiorul bisericilor fú mántuit. Pompierii și miliția localisără focul numai cu mari greutăți. Se presupune, că focul ar fi fost pus pentru că deja dinainte se răspândise vestea, că în zilele acestea isbucni foc în mai multe locuri din oraș.

Literatură.

Niță Dragă, schiță din viața unui muncitor, de I. C. Panfu, a eșit în broșură de 73 pagini octavă, cu prețul de 20 cr.

Logofetului Mateiu, novelă de același autor, o broșură de 105 pagini octavă, cu prețul de 40 cr.

Amendouă novele se află de vânzare la librăria N. I. Ciurcu în Brașov.

Vinarsu seu rachiu.

(Prelegere publică dela medicul Petru Argintariu. Din cartea „Merinde dela școlă“, de Dr. Georgiu Popa.)

(Urmare).

Cred, că nu mă abat delă obiect, decât acum ating în scurt și moment politico-social.

O spaimă a intrat în ómenii de bine, de prin țeri culte, vedându lățirea spirituoșelor și, pe urma acestora, desastrela în poporațiune. Toți au grăbit să afile cauza și lécul :

Bărbați destăți, cu mari lumini, se provocă la apăsările politice, vëndut să demustre, că beutura merge, pasă de pasă, cu fărădelegile ce se fac unei națiuni; cea mai apăsată e cea mai beutoare, étă irlandesii, rutenii din Galiția scl. Poporul — ca unii ómeni — vré se-și înnece supărarea cu beutura, ce oferesce artificiosu mângăerea momentană, fără a privi mai departe că, drept urmări, vin dureri încă mai mari și ruina totală.

Cei cu economia politică încă reclamă partea lor din problemă, susținându tesa că, decât beutura a ocupat țerene mari, avem să cercăm cauza în relațiunile triste și în circumstanțele nefavoritóre din resortul economiei naționale, precum sunt: lipsa de lucru, căș-

tigul anevoiosu, traiul greu scl. Aceste relațiuni și circumstanțe pot să devină încă mai grele în urma beuturii, dér nu beutura este care le-a provocat seu creat. Aveți un micu contrast — dicu densii — care se vé deslușescă acestu adevér, și anume sunt ținuturi întregi, pe unde ar fi o ironiă să predicăm temperanța, că nu bé nimeni: de sermanii ce sunt acei locuitori, nu li-se ajunge să bea; și totuși nu se va afirma, că această stare este satisfăcătoare. Dec sunt două rele, sărăcia și beutura, și pentru amendouă avem un singur remediul, la asociațiuni, din car se învțămă a cultiva agrii mai intensiv, cu rezultate mai bune și la întreprinderi de industriă și de comerciu, cu car se-i găsimu poporului și se-i oferim de lucru, ca se aibă căpătare și câștig. În scurt, lucrul productiv este acelu remediu. Lucrătorul, atunci bine nutrit, nu va lăcomi la beutura, va se dicu unultare o suportă când ș-ar permite, dér la nic o întâmplare nu va degenera în patimă.

Pedagogul crede să deslege elu problema, prin educațiune și pomicultură. Lângă școlă și-a făcutu grădină, seu cum se dice școlă de pomi. Unu picu de alcool, câtă este lipsa, omul va găsi în pome, bună óra Italianii, unde sunt mari pomicultori, acolo nu beu spirituoșe, că și-au luat a lor parte de alcool, de a dreptul din productul naturei, până nu s'a stricat prin destilarea dela căldare. În astă privință, domnii invțători, ca bărbați de școlă, ne pot spune mai multe. (Invțătorul Traianu Capet: Să spunem, că în țera noastră școlă e confesională seu comună, dér birturile se numesc încă regale !)

Legistul a propus legi, să pedepsescă pe beutori și pe birtași.

Medicul a socotit, că ver care ar fi scopul la pedepsă, legistul smintesc, de óre ce beutoriul, după ce s'a desceptat, simte dela sine o durere și o căință, decât car nu póte fi pedepsă mai mare; decât medicul reclamă la sine și pentru spitalu pe cel beutor, că e morbosu, trupesce seu sufletesce, și ar recere vindecare, nu pedepsă. Cu adevérat, e morbosu din vina sa, și de aceea nu găsesce compătimire de comunu, fără numai bătjocură; îns medicul caută să facă escepciune dela comunu, cu invțătura și cu umanitatea sa.

Legiștii au invins în cele mai multe țeri, îns această invingere nu detrage nimica din valoarea acelor arguminte, ce ni le spuseră bărbații de stát, pedagogii, medicii scl.

Dér pe lângă legile car pedepsesc unu escésu comis, mai sunt și dispoșițiuni administrative, car se previn și

să impedece comiterea de escece, așa de esemplu în Anglia și Olandia, în Svedia și de curénd în Belgia, se închid birturile de Sâmbăta după mēdăși până Lunu dimineța. Lucrătorii din fabrice capătă Sâmbăta simbria lor de septemână, și dispoșițiunea administrativă ni și-i trece la Lunu dimineța, ca sərbătórea de Duminecă se nu le fiă o ispită de birtu.

În unile cantóne din Svițiera, vinarsul e monopolu de stát, ca la noi bun óra tabacul; numai statul vinde vinarsu, cu precauțiune multă. Se fac încercări și în Germania, a introduce monopolul de vinarsu. Cum e la noi? o scimă toți!

(Va urma.)

Convocare.

Despărțemintul II. alu „Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“ va ținea adunarea sa generală din ést-anu la Făgărașu în 23 Noemvre a. c. st. n. la 10 óre a. m. în sala dela „Hotelu Paris“. Dreptu aceea nu numai p. t. domnii membri ai acestui despărțemintu, ci toți amicii literaturii și culturii poporului român sunt invitați cu totă ónóra a participa la această adunare. Sperăm, că on. preoți, docenți și toți inteligenții români, car sunt în atingere cu poporul, și vor face datorința și de astă-dată, cu atătu mai vértosu, că obiectele sunt momentuoșe, și se referesc mai cu semă la aflarea mijlocelor pentru promovarea culturii poporului român.

Făgărașu, în 31 Octomvre 1888.
Basiliu Rațiu, Iuliu Danu,
pres. secr.

SCRİ TELEGRAFICE.

Budapesta, 9 Noemvre. Se plănesce înființarea unei fabrice de zahar în Ardealu. Lucrările preliminare sunt în curgere. Cercurile conducătoare speră, că voru avé sprijinul guvernului. Fișpanul Kemeny a început tractări cu producătorii mai mari, car voru trebui să ia obligamentul de a asigura în timp de dece ani cantitatea de sfecle în sumă de un milionu de măși metriche, amésurat contractului.

Vasilie Voina comerțiantu din Scheiu, tatăl preotului Vasilie Voina, a fost imormentat Marți în 25 Octomvre.

Fiă-i țerina ușor!

DIVERSE.

Incendiu în Quirinalu. O telegramă din Roma cu data de 31 Octomvre, co-

munică, că un incendiu sa ibucit în Quirinalu, la miezul nopții, într' o sală mare, care cuprinde obiecte de mobil, car nu se mai întrebunțau. Totu ce se găsea în această sală a fost nimiciti. Pierderile sunt evaluate la câteva decimii de mii de franci. Pare că pe lângă alte obiecte, sala incendiată mai conține și torțe, precum și păcură. Sala de alătura, care servă de depositu pentru argintăria și bronzurile curții, evaluate la un milionu, a fost preservată. Înălțimea sălii, care a ars, și desimea zidurilor sale laterale au impedit focul să se comunice în sus și alătura.

O descoperire minunată. Primul ministru al Greciei, d. Trikupis, a făcut o minunată descoperire la ministerul de finance. În trei serine învechite, încuiate cu lăcate de fier ruginite, cărora nimenea nu le mai da nic o atențiune. a găsit vr' o 50 de fascicole gróse de hârtii de valóre în sumă de peste 13 milioane de drahme, provenind din imprumutul acordat de Rothschild dela 1833. Imprumutul s'a amortisat deja încă la 1873. S'au mai găsit încă o multime de drug de aur și o prețioșă cruce de episcopu. Nimenea nu póte da vr' o lámurire în privința acestor lucruri găsite, car acum constituie la Atena obiectul conversațiunilor șilnice.

Cursul pteței Brașov

din 6 Septemvre st. n. 1888.

Bancnote romănesce	Cump.	9.37	Vënd.	9.40
Argintu românesc	„	9.30	„	9.35
Napoleon-d'or	„	9.63	„	9.66
Lire turcesc	„	10.92	„	10.95
Imperial	„	9.92	„	9.95
Galbin	„	5.70	„	5.74
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusesce	„	126.—	„	127.—
Discontul	„	6 1/2—8%	pe anu.	

Cursul la bursa de Viena

din 8 Septemvre st. n. 1888.

Renta de aur 4%	101.05
Renta de hărtă 5%	92.10
Imprumutul căilor ferate ungare	144.25
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	98.70
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	117.—
Bonuri rurale ungare	104.70
Bonuri cu clasă de sortare	104.70
Bonuri rurale Banat-Timiuș	104.75
Bonuri cu cl. de sortare	104.75
Bonuri rurale transilvane	104.50
Bonuri croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinu ungurescu	99.50
Imprumutul cu premiul ungurescu	137 1/2
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	123.25
Renta de hărtă austriacă	82.05
Renta de argint austriacă	82.55
Renta de aur austriacă	109.65
Losuri din 1860	140.—
Acțiunile băncii austro-ungare	877.—
Acțiunile băncii de credit ungar	302.—
Acțiunile băncii de credit austr.	307.20
Galben împăresc	5.78
Napoleon-d'or	9.64 1/2
Mărci 100 imp. germane	59.75 1/2
Londra 10 Livres sterlinge	121.53

Editor și Redactoru responsabil: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Pelinu-i fără séménță,
Streinu-i fără credință.

Ochiloru m'am încredut
S'ém cate locu de ședut,
Dér ochii m'au înșelat,
Că locu bunu nu m'am aflat.

Mie nic când nu mi-i frică
Că mi-i casa pe-o urdică,
De vine vre-o réutate
Im apucă casa în spate
Și mé culegă mai departe.

Puseiu șeua pe doi cai,
Mé duseiu până la raiu
Și véquiu pe mândra mea
Ședéndu dracii p'angă ea.
Eu prinseiu a-mi face cruce.
Dracii a se cam mai duce,
Numai unulu mai bătrân
Nu se ducea nic-de-cum,
Făciuu cruce cu stanga
Și și-acela luă fuga.

Iadul pe mine mé cere,
Eu fără mândra n'oiu mere
Că cu mândr'am făcutu rele.

Hai muere să jucăm,
Că fata ni-o mărităm;
Bine 'mi pare că o-am dat
Vai de celu ce o-a luat.

Dragă mi-i lelea cam doră,
Nu șciu ce i-aș da să moră,
I-oiu da lapte cu colac
Doră o-a duce vr'unu dracu.

Șede-i-se nanei mele
Cu haine din bolturile,
Mai bine i-s'ar șede
De-ar fi făcute de ea.

Joca lele ca și-acasă,
Că hainele nu te-apasă
Nic aicea nic acasă,
Nic aicea nu le ai
Nic apasă nu'ți facu baiu.

Frunză verde de măraru
Sui-s'ar fântăna 'n delu
Sé se spele fetele,
C'au negriți ca cîrele.

Mândră-i lelea 'n sərbători,
După densa stai să mori,
Când o veți într'alte zile
Arde cămașa pe tine.

De tineru ce mé 'nsurau
Fată cu bine 'mi luaiu,
Dér binele șede 'n ladă,
Ciuma șede pupu pe vatră
Ciotinele 's'iu în poiată.
Merge ciuma să le mulgă
Ciotinele-o iau la fugă,
Merge ciuma să le 'tórne
Ciotinele-o iau în córne.

Te cunosc lele pe póle
Că de lucru ești cam móle,
De lucru de-ai fi mai iute
Hainele ț-ar fi lăute.

Frunză verde-a părului
Nu crede feciorului,
Că te pune pe genunchie
Și îți minte mii și sute,
De se duce de-acole
Te ride cu altele.

Seracile sutele
Cum mărită mutele,
Seracile decile
Cum mărită secile,
Lăcomii și eu la sută
Și 'mi luaiu și eu o mută,
Lăcomii și eu la vacă
Și 'mi luaiu și eu o secă.

Puiul cucului.

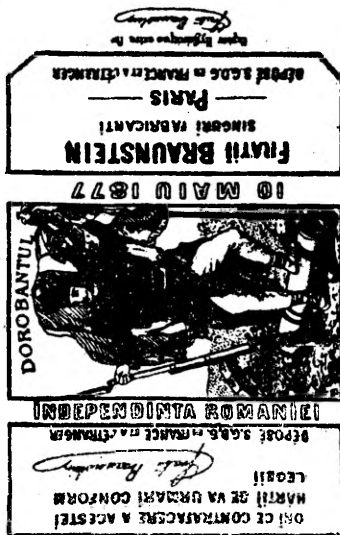
Cântă puiul cucului
În órenga molivului,
D'asa cântă de frumos
Cătu frunzele pică jos,
D'asa cântă de cu jele
Cătu ierba în codru piere.
Nime'n lume nu'lt aude
Num'o mândră de nevastă
Pe-o jevrucă de ferestră.
Ea îndată se gătă
Póle dalbe sufucă,
Cisme negre încălță
Și la puiul alergă.
Nevasta ilu întrebă:
— Ce cântă cuce-asa frumos
De frunzele pică jos?
Ce cântă cuce-asa cu jele
Cătu ierbă în codru piere,
Sórele 'n locu se opresce
Ierba pe ritu se toposesce?
Dér cucul din graiu grăia:
— Nu cântu eu de dorul tău
Ci cântu de necazul meu,
Că am avut trei frați bun
Și-au sburat între streini
Și-am rămas în pene rele
Și nu pot sbura cu ele.

Care este cea mai bună hârtie pentru țigări?

Acastă întrebare foarte importantă pentru fi-care fumător de țigări s'a stabilită deja în modul cel mai nedubios.

Nu este reclamă goală, ci un fapt constatată prin autorități științifice de primul rang pe baza analizei comparative a diferitelor hârtii de țigări mai bune, ce se află în comerț, că hârtia de țigări

„LES DERNIERES CARTOUCHES“

și „DOROBANȚULU“

din fabrica **BRAUNSTEIN FRÈRES** la Paris, 65 Boulevard Exelmans,

este cu deosebire cea mai ușoară și cea mai escelentă.

După ce s'a stabilită acastă între altele prin **Dr. Pohl**, profesor la facultatea tehnică în Viena, **Dr. Liebermann**, profesor și conducător al stabilimentului chimic de stat în Budapesta, și o analiză comparativă, făcută în Iuliu 1887 după puncte de vedere nouă igienice de către **Dr. Soyka**, profesor de Hygienă la Universitatea nemțescă din Praga, a produsă chiar rezultatul strălucit, că hârtiele de țigări „Les dernières Cartouches“ și „Dorobanțul“ sunt cu 23—74% mai ușoare, și că împărtășește fumului de utună cu 23—77% mai puține părți streine, ca celelalte hârtii analizate. Veritabilă este numai aceeași hârtie, a cărei Etichetă semănă cu desenul aci imprimat și care poartă firma Braunstein Frères.

Fabrica a deschis un deposit pentru vânzare en gros a hârtiei de țigări și a tuburilor pentru țigări

BRAUNSTEIN FRÈRES,

193,50—47

WIEN, I. Bez., Schottenring Nr. 25,

și află aceste articole la toate firmele mai mari, cari au de vânzare asemenea mărfuri.

Picăturile de stomach MARIAZELLER, care lucră escelent în contra tuturor bolilor de stomach.

Neîntrecute pentru lipsa de apetit, slăbiciunea stomachului, respirațiunea cu miros greu, umflare (venturi), răgăelă acra, colică, cațar de stomach, acrelă, formarea de pără și năsip, producerea excesivă de flegmă, gâlbinare, greață și vomare, durere de cap (dăcă provine dela stomach), cărcei la stomach, constipațiunea seu incuiare, încărcarea stomachului cu mănări și bături, limbrici, suferințe de splină, ficat și de haemorhoide. — Prețul unei sticle dinpreună cu prescriereade întrebuintare 40 cr., sticla indoită de mare 70 cr.

Espediția centrală prin farmacistul **Carl Brady, Kremsier (Moravia.)**

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt un remediu secret. Părțile conținătoare sunt arătate în prescrierea de întrebuintare, ce se află la fie-care sticlă.

Veritabile se află mai în toate farmaciile.

Avertisment! Picăturile de stomach Mariazeller se falsifică și se imităză de multe ori. — Ca semn, că sunt veritabile, servesc invilitorea roșă provădută cu marca de protecțiune de mai sus, și afară de acastă pe fiecare prescriere de întrebuintare, ce se află la fiecare sticlă, trebe să fie arătat, că acastă s'a tipărit în tipografia D-lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se află: Brașov, farmacia **Franz Kellemen**, farmacia la „Biserica Albă“, farm. **I. Goos**; farm. **Iul. Hornung**; farmacia **F. Iekelius' W-we**; farm. **K. L. Schuster**; farm. **Heinrich G. Obert**; farm. **Ed. Kugler** la „Higiea“; farm. **G. Iekelius** în Hoszufalu. Băile Tușnad: farmacia **Alex. Dobay**. Coahalm: farm. **Ed. Melas**, farmacia **H. Wolff**, Feldiőră: (Marienburg), farm. **Wil. Schneider**. Făgăraș: farm. **v. Bildner**, farm. **Hermann. Sz. Szt. György**; farm. **Val. Beteg**, farm. **Barabás Fer.** 13,52—34

Sosirea și plecarea trenurilor și postelor în Brașov.

I. Plecarea trenurilor:

1. Dela Brașov la Pesta:

Trenul de persoane Nr. 307: 7 ore 10 de minute s'era.

Trenul mixt Nr. 315: 4 ore 10 minute dimineața.

2. Dela Brașov la Bucureci:

Trenul accelerat Nr. 302: 5 ore 37 minute dimineața.

Trenul mixt Nr. 318: 1 oră 55 minute după amiez.

II. Sosirea trenurilor:

1. Dela Pesta la Brașov:

Trenul de persoane Nr. 308: 9 ore 46 minute înainte de amiez.

Trenul mixt Nr. 316: 9 ore 52 minute s'era.

2. Dela Bucureci la Brașov:

Trenul mixt Nr. 317: 2 ore 32 minute după amiez.

Trenul accelerat Nr. 301: 10 ore 12 minute s'era.

B. Sosirea postelor:

a) Dela *Răznoș-Zărnesc-Bran* la Brașov: 10 ore înainte de amiez.

b) „ *Zizin* la Brașov: 9 ore a. m.

TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU,

BRAȘOVŪ,

PIAȚA MARE Nr. 22,

înființată cu începerea anului acestuia, provădută cu cele mai noue mijloce tehnice și asortată cu cele mai moderne tipuri,

primesce și efectuează tot felul de lucrări tipografice, precum:

Opuri și broșure, statute, foi periodice, imprimate artistice în aur, argint și color, tabele, etichete de tot felul și executat elegant.

Pentru comercianți: adrese pe scrisori, facturi, liste cu prețuri curente, avisuri, recomandări, cercuri ș. a.

Programe elegante, bilete de vizită, bilete de logodnă și de nuntă, după dorință și în color.

Disponendă de mașini perfecționate și de isvóre eftine pentru procurarea hârtiei, stabilimentul nostru tipografic este în pozițiune a eseuta ori-ce comandă în modul cel mai esact și estetic precum și cu prețurile cele mai moderate.

Comandele eventuale se primesc în bioulul tipografiei, Brașov, piața mare Nr. 22, etagiul I, cătră stradă. Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.